

УДК 336.645.1

А. О. Ковальова,
аспірант кафедри економіки та фінансів,
Херсонський державний аграрно-економічний університет
ORCID ID: 0000-0002-2086-7168

DOI: 10.32702/2306-6792.2020.12.114

АЛЬТЕРНАТИВНІ ФОРМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

A. Kovaleva,
Postgraduate student of the Department of Economics and Finance, State Agrarian University of Kherson

ALTERNATIVE FORMS OF FINANCIAL SUPPORT FOR AGRICULTURAL ENTERPRISES

У статті розглянуто стан та проблеми фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств, досліджено можливості використання нових форм фінансування, обґрунтовано використання власних, залучених та позичених фінансових ресурсів. Фінансове забезпечення суб'єктів підприємницької діяльності передбачає використання всіх можливих джерел. Для ефективного функціонування перед підприємствами постає проблема поєднання джерел, форм та методів фінансування. Попри те, що власні ресурси є більш прийнятними для забезпечення фінансової діяльності, але у своїй більшості вони є обмеженими і недостатніми для ефективного процесу господарювання. Саме тому для забезпечення безперервності діяльності сільськогосподарським підприємствам необхідним є пошук альтернативних джерел фінансування, які не виключають одне одного та можуть бути використані одночасно.

The theoretical bases of the formation of financial providing for the agricultural enterprises were considered in the article. In particular, the scientific approaches of the essence of the concepts "financial resources", "financial providing" were covered, as an important component. Financial resources represent a part of all set of means of the enterprise, sources of their formation express a part of financial means which are used for formation of these financial resources. When creating an enterprise, the formation of the property of the business entity includes: monetary and material contributions of the founders; income from sales of products (works, services); income from securities; capital investments and subsidies from budgets; proceeds from the sale (lease) of property (complexes) belonging to them, the acquisition of property of other entities; loans from banks and other creditors; gratuitous and charitable contributions, donations of organizations and citizens. The main forms and sources of financial providing of enterprises for the industry were determined.

Today's market conditions, companies are constantly faced with the issue of decision-making on the financial support of entrepreneurial activity. Despite the short-term nature, lack of financing for production activities and lack of innovation, bank lending remains the main form of borrowing for agricultural enterprises. The introduction of alternative (new) forms of financing is an important prerequisite for the availability of resources. This will ensure the stability and economic growth of the enterprise. Such forms include: factoring, forfaiting, bridge financing, mezzanine financing, ECA financing, LBO financing, venture financing, leasing lending, crowdfunding and crowdinvesting. These forms are not common among agricultural enterprises.

Limited access to this type of resources arises as a result of the lack of effective state regulatory policy and financial support infrastructure. This type of financing is accompanied by a significant level of risk that can be assumed by financially viable business entities, most of them large enterprises. The use of these forms of financing will increase the availability of funding, increase the efficiency of financial resources and promote the development of the enterprise as a whole. All these forms of financing have their own specific features and can be used separately or in combination with each other.

Ключові слова: фінансування, кредитування, страхування, державна підтримка, фінансові ресурси, лізинг, сільськогосподарське підприємство.

Key words: financing, crediting, insurance, state support, financial resources, leasing, agricultural enterprise.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Досить актуальним є питання переорієнтації сільськогосподарських підприємств на нові форми фінансового забезпечення. Перед суб'єктами господарювання виникають питання пошуку джерел фінансування на вигідних умовах, як спрямувати фінансові ресурси для отримання найкращого фінансового результату і як знизити рівень існуючих ризиків під час здійснення господарської діяльності.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблемам пошуку нових джерел фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств присвячено багато наукових праць таких вчених: О.В. Булавинець, Ж.В. Гарбар, М.А. Дем'янчук, О.О. Казак, А.А. Москальов, О.А. Островська, О.В. Павловський, С.В. Романишин, В.В. Станкова, О.В. Щавінська, О.М. Шевченко. Проте розвиток фінансової діяльності аграрних підприємств потребує по-

стійного наукового пошуку вирішення питань фінансування.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є визнання змісту понять альтернативних форм фінансового забезпечення, пошуку нових джерел залучення фінансових ресурсів та можливості їх застосування у підприємницькій діяльності сільськогосподарських підприємств.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Процес фінансового забезпечення передбачає залучення та використання усіх можливих джерел фінансових ресурсів. Власні фінансові ресурси мають значний вплив на майнову самостійність та фінансову стійкість підприємства. Проте сільськогосподарські підприємства у своїй більшості не мають можливостей до самофінансування у повній мірі. Саме тому кредитування виступає одним з головних форм залучення позикових коштів для суб'єктів підприємницької діяльності.

Одним з видів комерційного кредитування як альтернативної форми фінансування є факторинг. Факторинг є довгострокова угода, за якою посередник (фактор) купує рахунки дебіторів підприємства, приймає на себе ризик неплатежу по кожному з рахунків і відповідає за забезпечення надходження грошей на сплату. За змістом факторинг являє собою фінансування під заставу дебіторської заборгованості (право власності переходить до кредитора, позичальник не планує викупити заставлене майно). Тому плата за факторинг розраховується аналогічно плати за кредит і включає в себе комісійну винагороду і відсоток за користування факторинговими засобами [1, с. 562].

Станом на 01.06.2018 року в Україні зареєстровано 24 фінансові установи, які надають факторингові послуги. Виходячи з даних банківської фінансової звітності на 01.07.2018 року, лідерами за обсягом вимог за договорами факторингу виступають банки, як-от: "ПУМБ", "УКРЕКСІМБАНК", "ТАКСОМБАНК", "Райффайзен Банк Аваль", "УКРСОЦБАНК" та "ОТП Банк". Їх сумарна ринкова частка формувала 73% загального обсягу банківського портфеля факторингових операцій. Загальний обсяг вимог за договорами факторингу на балансі банків на 01.07.2018 р. становив 2,3 млрд грн У порівнянні з 01.01.2018 року обсяг скоротився на 587 млн грн. Загальний обсяг за договорами факторингу у 2015 році складає 16552,80 млн грн, з них у сільському госпо-

дарстві 26,7 млн грн; у 2016 році — 16887,30 млн грн (68,2 млн грн), у 2017 році — 31636,20 млн грн (302,20 млн грн). За 2017 рік факторинговими компаніями було укладено 29 тис. договорів на суму 31,4 млрд грн, за перше півріччя 2018 року — 14 тис. договорів на суму 14 млрд грн. У 2018 році в Україні ліцензії на надання факторингових операцій отримали 526 фінансових організацій.

Причинами повільного розвитку факторингу в Україні є його трудомісткість, організація процесу обліку і контролю дебіторської заборгованості проводиться по великій кількості контрагентів. Проте, якщо популярність електронного документообігу буде зростати у підприємств, це позитивно вплине на розвиток факторингових послуг, де трудовитрати на організацію обліку можна знизити за рахунок автоматизації процесу внесення даних. Крім того, проблемою вітчизняного фінансового ринку є низька платіжна дисципліна боржників і недостатній захист прав кредиторів. Основною відмінністю факторингу від кредитування є збільшення ризиків у несвоєчасному погашенні заборгованості. Це пов'язано з обмеженою інформацією про дебіторів та їх кількість, по кожному з яких може бути затримка платежу [2].

Отже, факторинг є вигідною формою фінансування для малого та середнього підприємства за рахунок прискорення одержання більшої частини платежів, гарантування повного погашення заборгованості та зниження витрат на ведення рахунків.

Наступною формою фінансового забезпечення є форфейтинг, тобто одна з видів короткострокового та середньострокового кредитування зовнішньоторговельних угод у формі придбання банківських платіжних зобов'язань, поданих у формі векселів, без права зворотної вимоги до продавця. Форфейтинг — це специфічна форма кредитування зовнішньоекономічних операцій шляхом купівлі комерційним банком (форфейтером) в експортера боргових зобов'язань, акцептованих імпортером, тобто експортер переуступає банку свої вимоги до покупців. Або придбання у кредитора боргу, вираженого в оборотному документі, на безповоротній основі. Механізм форфейтингу використовується в двох видах операцій: 1 — у фінансових операціях — з метою швидкої реалізації довгострокових фінансових зобов'язань; 2 — у експортних операціях — для сприяння надходженню готівки експортерів, що надав кредит іноземному покупцеві [1, с. 563].

Обсяг форфейтингових угод в Україні становить у 2013 р. — 633320,7 млн дол. США, у 2014 р. — 51901,7 млн дол. США, у 2015 р. — 38127,1 млн дол. США, у 2016 р. — 36361,7 млн

дол. США, у 2017 р. — 432643,7 млн дол. США [3, с.1177].

Краудфандінг є колективне фінансування невеликими сумами за допомогою використання інформаційно-комунікаційних технологій. У краудфандинговому процесі беруть участь три агенти: розробники, інвестори та інтернет-платформи. Для розробників перевагою цього виду фінансування є низька вартість капіталу, для інвесторів це можливість інвестувати невеликі суми в будь-який проєкт з низьким рівнем ризику та доступ до нового продукту ще до його появи на ринку. Визначальну роль у краудфандінгу відіграють інтернет-платформи, що є спеціально розроблений технологічний сервіс, на якому можливі збір, обробка, зберігання і передача великих обсягів даних, фінансових коштів отриманих від інвесторів за допомогою мережі Інтернет.

В Україні даний вид фінансування не є поширеним, проте станом на 01.03.2019 р. платформа "Спільнокошт" зібрала 20,2 млн грн. У 2016 році Приватбанком була заснована платформа "КУБ" ("Кредити Українському Бізнесу"), яка працює на базі сервісу P2P— кредитування. Даний сервіс розрахований на невеликий бізнес, обсяг залученого інвестування не перевищує 500 тис. грн. Різновидом краудфандінгу є краудінвестинг. Краудінвестинг полягає у онлайн-кредитуванні фізичними особами інших фізичних осіб або компаній через інтернет ресурси. Перевагою даного виду кредитування для інвестора є високі ставки кредиту у широкому спектрі галузей, для позичальника — відсутність великого обсягу документації. Краудінвестинг передбачає інвестування в проєкт коштів, залучених у формі колективного фінансування, з розрахунку отримання фінансової вигоди інвестором. Така форма краудфандінгу є найбільш ризикованою та найперспективнішою, оскільки дає можливість залучати дрібних інвесторів до фінансування інвестиційних проєктів [12, с.116; 13, с. 174—186; 14, с. 177].

Найменш поширеними формами фінансового забезпечення кредитними ресурсами є бридж-фінансування, мезонінне, ЕСА — фінансування, ЛВО — фінансування. Бридж-фінансування є укладання договору короткострокового кредиту терміном на 1 рік під емісію цінних паперів, кошти від продажу яких виступають джерелом погашення та сплати високих відсотків. Бридж-фінансування дозволяє позичальнику коригувати обсяг залучених коштів у залежності від потреб. Кредитор зобов'язується надавати бридж-кредит у повному обсязі або частинами, що дає можливість позичальнику регулювати обсяг залучення позичених коштів відповідно до своєї платоспроможності. Реалізація цього виду фінансуван-

ня здійснюється за допомогою боргових нот, відсоткова ставка за якими є фіксованою або плаваючою, а сума процентних платежів виплачується при їхньому погашенні. Такий вид фінансування доступний тільки для великих підприємств, які планують IPO [11].

Мезонінне фінансування це вид залучення коштів, коли інвестор надає кошти на розвиток підприємства в обмін на богові зобов'язання та отримує право придбання акцій цього підприємства. Отже, капіталодавці не заходять у статутний капітал одразу, а надають ресурси через інструменти боргового фінансування з одночасним отриманням права придбання певної частки корпоративних акцій. Такий вид фінансування в більшості випадків застосовується в антикризовому фінансуванні, при ризикових та венчурних проєктах.

ЛВО-фінансування (Leverage by out) суть такого виду фінансування полягає купівлі контрольного пакету акцій підприємства-мети з використанням схем боргового фінансування. цільове залучення позикових ресурсів під час здійснення операцій М&А (злиття і поглинання). Ключовою умовою угоди по ЛВО-фінансування є проведення всебічного аналізу об'єкта придбання та чітка ідентифікація його активів. В рамках державної підтримки створюється експортне кредитне агентство (Export Credit Agency) з метою збільшення експорту з країн ЄС шляхом кредитування на умовах покупців, що не є членами ЄС. Зазначений вид фінансування по суті є схемою кредитування імпорту техніки чи обладнання, за якого фінансування здійснюється банком під забезпечення страховим покриттям національного експортного кредитного агентства з країни постачальника та перераховується постачальнику. Погашення кредиту здійснюється за рахунок коштів покупця. Цей вид фінансування застосовується підприємствами, які здійснюють імпорт дорогих машин і обладнання в Європі [1, с. 563; 13, с. 182—183]. В Україні на фінансування заходів щодо створення експортно-кредитних агентств виділено 200 млн грн у 2018 році [15].

Альтернативною формою фінансування сільськогосподарських підприємств, що дасть змогу подолати кризовий стан через оновлення техніки, транспортних засобів та устаткування є лізинговий кредит. У 2017 рік зареєстровано 183 лізингові компанії, портфель яких становив 22,4 млрд грн, укладено 7,7 тис. нових договорів на суму 12,8 млрд грн. У 2018 році значилося 188 лізингових компаній і 315 фінансових компаній, що мають ліцензії на проведення лізингових операцій. Вартість лізингових договорів, пов'язаних із сільським господар-

ством у 2018 році становить 2,8 млрд грн, що на 28% більше порівнюючи з 2017 роком.

У 2018 році обсяг діючих договорів лізингу з аграріями становив 5,4 млрд грн або 21,9% від загального лізингового портфеля небанківських організацій, з них договори лізингових компаній та небанківських фінансових організацій терміном до 2 років складають 24 %, від 2 до 5 років становлять 48%, договори від 5 до 10 років — 25% загального обсягу, понад 10 років займають близько 3% портфеля.

Зараз в Україні в лізинг можна придбати автомобілі, спецтехніку, устаткування і нерухомість. Водночас основну частину угод небанківських організацій становить лізинг автомобілів (52,3%) та сільгосптехніки (21,5%), на будівельне обладнання припадає 4,5%, а на нерухомість — 2,4% загального портфеля [4].

До різновидів кредитування відноситься вексельне фінансування. Сільськогосподарським виробникам надається можливість придбати товар у компанії-партнера банку на умовах відстрочки платежу, що фактично збільшує обігові кошти суб'єктів господарювання. Використання векселів є альтернативою залучення короткострокових ресурсів для фінансування поточної діяльності, покриття поточних потреб, що є найбільш актуальним для малого та середнього бізнесу, оскільки великі компанії можуть залучити значні ресурси під емісію облігацій. Обсяг вексельного фінансування в Україні у 2018 році становить 9258,83 млн грн, що на 21,05% менше ніж у 2018 році — 11726,88 млн грн [5, с. 519; 6].

Проте ризик непогашення векселя та відсутність попиту на векселі на фондовому ринку стримують розширення обсягів вексельного фінансування.

З метою запровадження та широкого використання нових форм кредитування під заставу майбутнього врожаю прийнято Закон України "Про аграрні розписки", в якому вказано що "аграрна розписка — це товаророзпорядчий документ, що фіксує безумовне зобов'язання боржника, здійснити поставку сільськогосподарської продукції або сплатити грошові кошти на визначених у нього умовах" [7].

У 2018 р. у сільське господарство України залучено понад 4,8 млрд грн та видано 752 аграрних розписок, з них 314 товарних аграрних розписок на загальну суму 2698 млн грн та 438 фінансових аграрних розписок на загальну суму 2102 млн грн [8, с. 5—11].

Таблиця 1. Обсяг та кількість випусків акцій та облігацій підприємств України

Рік	Обсяг випуску акцій, млн грн	Кількість випусків, шт	Обсяг випуску облігацій, млн грн	Кількість випусків, шт
2014	144350,00	-	290100,0	-
2015	128554,79	155	12 426,54	155
2016	209 361,94	128	6760,49	118
2017	324 844,24	118	8 350,30	114
2018	22 263,97	93	15458,53	110
Разом	829374,94	494	333095,86	497

Джерело: згруповано автором за даними [6; 20].

Одним із способів залучення підприємством великого обсягу фінансових ресурсів є перетворення приватного підприємства в акціонерне товариство з наступною швидкою акумуляцією власного капіталу шляхом емісії акцій на фондовому ринку — IPO (первинне розміщення акцій). Цей вид фінансування полягає у розміщенні та продажі підприємством акцій на фондовій біржі інвесторам з метою отримання фінансового розвитку та визначення свого інвестиційного рейтингу для залучення нових джерел фінансування.

До українських аграрних компаній, що котуються на Варшавській фондовій біржі у 2018 року є: Астарта-Київ з капіталізацією у 825 млн PLN; Кернел — 4052 млн PLN; Агроліга — 759 млн PLN; Агротон — 88 млн PLN; Мілкіленд — 27 млн PLN; Овостар Юніон — 588 млн PLN; KSG Agro — 15 млн PLN; IMK — 413 млн PLN; Cereal Planet — 3 млн PLN.

Венчурне фінансування характеризується постійним зв'язком з інноваціями, використання яких ускладнюється такими причинами, як обмеженість ресурсів для даного виду фінансового забезпечення, складністю інноваційного менеджменту, що полягає у виокремленні найбільш фінансово привабливих та прибуткових нововведень для інвестора [9, с. 3—11].

В Україні венчурне фінансування відбувається через інститути спільного інвестування (ІСІ), що по суті є інвестиційними фондами, які акумулюють кошти індивідуальних інвесторів з метою отримання прибутку за рахунок вкладення цих коштів у активи. Станом на кінець 3 кварталу 2017 р. кількість венчурних інститутів спільного інвестування складає

Таблиця 2. Обсяг та кількість фондових інструментів в Україні, 2018 рік

Фінансовий інструмент	Акції	Облігації		Інвестиційні сертифікати	Деривативи	Усього
		підприємств	державні			
2015	5 810,88	13 604,11	253 319,74	2 170,15	6 516,48	290 771,03
2016	2 179,96	9 433,74	211 257,15	395,30	1 190,40	236 953,29
2017	5051,56	6120,09	189555,01	51,83	5018,99	205802,50
2018	1 215,95	10 267,00	246 474,66	272,01	2 641,15	260 870,78

Джерело: згруповано автором за даними [6; 20].

Таблиця 3. Страхування сільськогосподарських культур в Україні, 2014—2018 рр.

Показник	Рік					Т _{пр} , 2018 у % до 2014
	2014	2015	2016	2017	2018	
Кількість договорів	1392	1062	793	957	1207	86,71
Площа, тис. га	732	689	700	661	974	133,06
Страхова сума, млн грн	3055	3969	6240	5933	6675	у 2,2 рази
Сума премії, млн грн	72,8	77,7	157,0	204,3	208,8	у 2,9 рази

Джерело: згруповано автором за даними [16; 17, с. 382].

1021 фондів, у 2016 — 998, у 2015 — 992. В Україні у 2017 році зареєстровано 44 угод на ринку на суму 265 млн дол. США венчурних інвестицій, у 2018 — 33 угоди на суму 290 млн дол. США венчурних інвестицій [9, с. 10; 10, с. 273].

Сільськогосподарське страхування характеризується комплексністю, оскільки включає в себе страхування врожаю культур та багаторічних насаджень, тварин, машин, будівель, транспортних засобів, насіння, готової продукції. Від інших суб'єктів майнового страхування їх відрізняє зв'язок з живою природою, тварини відносяться до категорії майна, але є живими істотами, сільськогосподарські культури є посівами внаслідок біологічного зв'язку з землею. Для рослинницької галузі на ринку аграрного страхування створено програми зі страхування зернових та технічних культур; страхування витрат на вирощування посівів; страхування врожаю сільськогосподарських культур по озимих зернових тощо. Обсяг страхової відповідальності за сільськогосподарськими культурами розподілився таким чином: договори страхування озимої пшениці (3,811 млрд грн, або 57,1%), кукурудза (1,043 млрд грн, або 15,6%), озимий ріпак (727,7 млн грн, або 10,9%), соняшник (565,7 млн грн, або 8,5%), цукрові буряки (189,5 млн грн, або 2,8%), виноградники (95,8 млн грн, або 1,4%) та яра пшениця (76,7 млн грн, або 1,2%). У 2018 році, порівняно з 2017 роком, збільшився обсяг застрахованих площ під озимою пшеницею (на 297,6 тис. га), озимим ріпаком (на 26,8 тис. га), соняшником (на 14,5 тис. га), ярою пшеницею (на 3,3 тис. га) та цукровими буряками (на 1,4 тис. га). Водночас, зменшився обсяг застрахованої площі під кукурудзою (на 11,1 тис. га), озимим ячменем (на 0,9 тис. га) та озимим житом (на 3,4 тис. га) [16].

Страхування сільськогосподарських тварин є вид майнового страхування, який забезпечує захист від ризиків загибелі, падежу, примусового забою. У 2017 році було укладено 23 договори страхування тварин (13-ВРХ або 56,5%; 9-свиней або 39,1% та 1— страхування свійської птиці або 4,4%). Загальна страхова сума склала 316 млн грн, а сплачена страхова премія — 2,4 млн грн [19].

Український аграрний сектор за 2018 році показав рекордний збір зернових у 70,1 млн т, майже 4 тис. га нових багаторічних насаджень, більше 50 нових тваринницьких комплексів, понад 500 нових фермерських господарств. Нарощування масштабів роботи у сільському господарстві завжди супро-

воджується збільшенням операційних ризиків. Починаючи з 2016 року, аграрії все активніше залучають страхові компанії до захисту свого бізнесу. Отже, порівнюючи 2018 рік з 2014 роком, слід відмітити, що кількість договорів страхування зменшилась на 13,29%, площа збільшилась на 33,06%, страхова сума збільшилась у 2,2 рази, а сума премії у 2,9 рази (табл. 4).

Так, у 2018 році за кількістю укладених договорів першість належить страховій компанії "ПЗУ" (345 договорів, що складає 28,6% від загальної кількості). За нею йдуть "Інго Україна" (236 договорів, або 19,6%), "АХА" (179 договорів, або 14,8%) "Аска" (158 договорів, або 13,1%), "Універсальна" (126 договорів, або 10,4%), "Брокбізнес" (62 договори, або 5,1%), "Країна" (52 договори, або 4,3%).

Державну підтримку сільськогосподарських підприємств доцільно вважати одним з видів фінансового забезпечення, регулювання механізму дії якого відбувається згідно із Законом України "Про державну підтримку сільськогосподарських підприємств". Відповідно до даного законодавчого акту державне регулювання підтримки сільськогосподарських товаровиробників та аграрного ринку здійснюється через: надання бюджетних позик виробникам зерна, фінансова підтримка суб'єктів господарювання через механізм здешевлення кредитів та компенсації лізингових платежів, бюджетна підтримка виробників тваринницької продукції.

У грудні 2019 року за державною програмою "Доступні кредити 5—7—9%" було виділено 2 млрд грн для 50 тис позичальників для розвитку малого та середнього бізнесу. Суть програми полягає у оформленні кредиту для власної справи на суму до 1,5 млн грн терміном на 5 років за умов: 5% — для нового та діючого бізнесу, який створить мінімум 2 робочих місця; 7% — для підприємств з виручкою до 25 млн грн, який не створить робочі місця, за кожного найнятого працівника ставка знижуватиметься на 0,5%; 9% — для діючого підприємства з виручкою 25—50 млн грн. Ця програма повинна сприяти зростанню рівня зайнятості в Ук-

раїні, розширити податкову базу та збільшити надходження до державного бюджету. Станом на березень 2020 року видано 97 кредитів на суму 66,11 млн грн через державні банки "Укрэксимбанк", "ПриватБанк", "Ощадбанк" и "Укргазбанк" та через комерційні банки ПУМБ и "Львів".

ВИСНОВКИ

Фінансові банківські установи завдяки співвідношенню потреб сільськогосподарських підприємств та можливостей економічної системи можуть розширити доступність до джерел фінансових ресурсів. В Україні поступово набувають поширення такі форми фінансування, як ЕСА-фінансування, емісія кредитних нот, краудфандінг, краудінвестинг. Найменшого розвитку набувають ЛВО — та мезонінне фінансування. Більшість з альтернативних форм фінансового забезпечення. Наприклад, бридж-фінансування, є доступними тільки для великих підприємств, які планують IPO.

Основними стримуючими чинниками для впровадження та використання нових форм фінансового забезпечення є відсутність належного нормативно-правового регулювання, складний та тривалий документообіг, що як результат приводить до збільшення витрат на залучення фінансових ресурсів та зменшують поширення цих форм.

Подальші наукові дослідження стосуватимуться окремо взятих форм фінансування з точки зору нормативно-правового регулювання.

Література:

1. Дем'ячук М.А., Станкова В.В. Напрями формування джерел фінансового забезпечення сталого розвитку підприємства. Молодий вчений. 2017. № 5(45). С. 561—567.
2. Факторинг по українськи: що стримує зростання. URL: <http://finpuls.com/ua/financial/reviews/news/Factoring-po-ukranski-shcho-strimuzrostannya.htm> (Дата звернення 05.02.2020).
3. Москальов А.А., Щавінська О.В. Світовий досвід та перспективи використання форфейтингу та міжнародного факторингу в Україні. Молодий вчений. 2018. № 11 (63). С. 1176—1179.
4. Ринок фінансового лізингу: тенденції та проблеми. URL: <http://finpuls.com/ua/financial/reviews/news/Rinok-fnansovogo-lzingu-tendenc-ta-problemi.htm> (Дата звернення 11.02.2020).
5. Харун О.А., Дубицька О.В. Перспективи розвитку вексельного обігу в Україні. Молодий вчений. 2017. № 6 (46). С. 518—522.
6. Річний звіт національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2019/08/zvit_2018.pdf (Дата звернення 15.03.2020).

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5479-17> (Дата звернення 10.02.2019).

8. Руснак А.В., Прохорчук С.В., Карнаушенко А.С. Сучасний стан та перспективи розвитку аграрних розписок в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 3. С. 5—11.

9. Гарбар Ж.В., Гарбар А.В. Венчурний капітал у контексті фінансування інноваційної діяльності. Агросвіт. 2019. № 19. С. 3—11.

10. Швець Ю.А., Нужна Ю.Р. Розвиток венчурного інвестування в Україні та світі. Вісник економічного транспорту і промисловості. 2018. № 62. С. 266—275.

11. Романишин О. В., Булавинець О. В. Інноваційні інструменти кредитного ринку як джерело формування позиченого капіталу підприємств в Україні. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/15_2015/13.pdf (Дата звернення 12.02.2020).

12. Павловський С.В. Фінансування підприємств у період фінансової кризи: альтернативні рішення. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2016. Вип. 17. Ч. 3. С. 112—117.

13. Островська О.А. Нові форми фінансування бізнесу в Україні. Фінанси, облік і аудит, 2017. № 1 (29). С. 174—186.

14. Шевченко О.М., Казак О.О. Розвиток краудфандингу в умовах цифрової трансформації економіки України. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/3_2019/45.pdf (Дата звернення 12.02.2020).

15. Особливості запровадження експортно-кредитного агентства в Україні. URL: <https://feao.org.ua/products/esa-ukraine/> (Дата звернення 14.04.2020).

16. Ринок агрострахування України у 2018 андерайтинговому році: Київ, травень 2019 року. URL: <https://agro.me.gov.ua/storage/app/sites/1/%D1%83%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%96%D0%B2/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%85%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F/%20%D0%B0%D0%B3%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%85%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%20%D1%83%202018.pdf> (Дата звернення 25.02.2020).

17. Танклевська Н.С., Ярмоленко В.В. Тенденції розвитку страхування сільськогосподарських культур в Україні. Науковий вісник Ужгородського університету. 2018. Вип. 1 (51). С. 381—386.

18. Міністерство аграрної політики та продовольства України у 2018 році. URL: <http://dotacii.minagro.gov.ua/ua#section--custom-11> (Дата звернення 07.04.2020).

19. Марценюк-Розарьонова О.В., Чорнопищук О.М., Якубовська Я.Р. Особливості страхування в аграрному секторі. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/4_2018/32.pdf (Дата звернення 07.04.2020).

20. Агробізнес України 2017—2018. URL: <https://agribusinessinukraine.com/> (Дата звернення 07.04.2020).

References:

1. Dem'yanchuk, M.A. and Stankova, V.V. (2017), "Directions of formation of sources of financial support of sustainable development of the enterprise", *Molodyy vchenyy*, vol. 5 (45), pp. 561—567.

2. Financial Pulse (2018), "Factoring in Ukrainian: what restrains growth", available at: <http://finpuls.com/ua/financial/reviews/news/Faktoring-po-ukranski-shcho-strimu-zrostan-nya.htm> (Accessed 5 February 2020).

3. Moskal'ov, A.A. and Shchavins'ka, O.V. (2018), "World experience and prospects of using forfeiting and international factoring in Ukraine", *Molodyy vchenyy*, vol. 11 (63), pp. 1176—1179.

4. Financial Pulse (2018), "Financial leasing market: trends and problems", available at: <http://finpuls.com/ua/financial/reviews/news/Rinok-fnansovogo-lzingu-tendenc-ta-problemi.htm> (Accessed 11 February 2020).

5. Kharun, O.A. and Dubyts'ka, O.V. (2017), "Prospects for the development of promissory note circulation in Ukraine", *Molodyy vchenyy*, vol. 6 (46), pp. 518—522.

6. National Commission on Securities and Stock Market (2019), "Annual report", available at: https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2019/08/zvit_2018.pdf (Accessed 15 March 2020).

7. The Verkhovna Rada of Ukraine (2019), The Law of Ukraine "On agricultural receipts", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5479-17> (Accessed 10 February 2019).

8. Rusnak, A. Prokhorchuk, S. and Kar-naushenko, A. (2019), "Current state and prospects for agrarian receipts in Ukraine", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 3, pp. 5—11.

9. Harbar, Zh.V. and Harbar, A.V. (2019), "Venture capital in the context of financing innovation", *Ahrosvit*, vol. 19, pp. 3—11.

10. Shvets', Yu.A. and Nuzhna, YU.R. (2018), "Development of venture investment in Ukraine and the world", *Visnyk ekonomichnoho transportu i promyslovosti*, vol. 62, pp. 266—275.

11. Romanyshyn, O.V. and Bulavynets', O.V. (2015), "Innovative instruments of the credit

market as a source of formation of borrowed capital of enterprises in Ukraine", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, [Online], vol. 15, available at: http://www.investplan.com.ua/pdf/15_2015/13.pdf (Accessed 12 February 2020).

12. Pavlovs'kyi, S.V. (2016), "Financing of enterprises during the financial crisis: alternative solutions", *Naukovyy visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu*, vol. 17, no. 3, pp. 112—117.

13. Ostrovs'ka, O.A. (2017), "New forms of business financing in Ukraine", *Finansy, oblik i audyt*, vol. (29), pp. 174—186.

14. Shevchenko, O.M. and Kazak, O.O. (2019), "Crowdfunding development in the conditions of digital transformation of Ukraine's economy", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 3, available at: URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2019/45.pdf (Accessed 12 February 2020).

15. Financial and Economic Analysis Office in the VRU (2019), "Features of the introduction of an export credit agency in Ukraine", available at: <https://feao.org.ua/products/eca-ukraine/> (Accessed 14 April 2020).

16. Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine (2019), "Agricultural insurance market of Ukraine in the 2018 underwriting year", available at: [https://agro.me.gov.ua/storage/app/sites/1/%D1%83%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%96%D0%B2/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%85%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%8F/%20%D0%B0%D0%B3%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%85%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F/%20%D0%B0%D0%B3%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%85%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F/%20%D0%B0%D0%B3%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%85%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%20%D1%83%202018.pdf](https://agro.me.gov.ua/storage/app/sites/1/%D1%83%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%96%D0%B2/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%85%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%8F/%20%D0%B0%D0%B3%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%85%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%20%D1%83%202018.pdf) (Accessed 25 February 2020).

17. Tanklevs'ka, N.S. and Yarmolenko, V.V. (2018), "Trends in the development of crop insurance in Ukraine", *Naukovyy visnyk Uzhhorod-s'koho universytetu*, vol. 1 (51), pp. 381—386.

18. Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine (2018), available at: <http://dotacii.minagro.gov.ua/ua#section--custom-11> available at: (Accessed 07 April 2020).

19. Martsenyuk-Rozarionova, O.V. Chornopyschuk, O.M. and Yakubovska, Y.R. (2018), "Feature of insurance in the agricultural sector", *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok*, vol. 4, available at: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/4_2018/32.pdf (Accessed 07 April 2020).

20. Agribusiness of Ukraine (2018), available at: <https://agribusinessinukraine.com/> (Accessed 07 April 2020).

Стаття надійшла до редакції 19.06.2020 р.